

vavze k temu delu fhe enkrat nagovoriti. Imenovani baron terdi, de je ta moka s drugo smefhana, sa kruh prav dobra; tudi sa druge jedi fe da prav koriftno porabiti, ker veliko manj sabele in foli od druge moke potrebuje. V 9. listu lanfkih „Noviz“ je na tanjko raslosheno, kakó fe moka is krompirja dela; naj tedaj tifti, ki bi to pokufiti hotli; lanfke Novice v roke vsamejo.

Kakó na tirolskih planinah *prisadno vime* pri kravah (*ovčič* ali *sajovic* na vimenu) ozdravljajo.

V nemških novicah, ki jih c. k. kmetijska družba na Tirolskim na svitlo daja, smo brali, de po tirolskih planinah, kjer veliko govedine redé, posledno zdravilo nar bolj obrajtajo: Kakor hitro se namreč prisad na vimenu z oteklino in bolečinami prikaže, začnejo kravje vime večkrat na dan z gorko vodo zmivati in šterikrat éez dan po poliču mleka kravi v gobec vljivati, v katerim vselej polno žlico stolčeniga solitarja raztopé in to takó dolgo ravnajo, dokler prisad ne preneha; zraven tega tudi vsezkosi kravo lahko molzejo, de mleko v vimenu ne zastaja. To zdravilo se jim že dolgo časa takó dobro obnaša, de so vse druge sredstva opuftili in se povsod z velikim pridam samo tega poprijeli. — Prav zlo nas veseli, de smo tudi mi našim kmetovavcam in gospodinjam ravno to ravnanje svetvali v poduku: „Od navadnih napak pri mleku“, ki smo ga lansko leto v Novicah razglasili. — Vrag naj ga vzame! nemorem se pri ti priložnosti zderžati, nekiga živinskiga vrača na Gorenkim očitno grajati, ki je uni dan prisadno vime z šilam bodel in po tem takim kravi še hujši bolezen napravil. Danes ga še ne bom po imenu povedal; — ée ga bom pa še enkrat v taki bedarii zalezal, ga bom našim bravcam v „Novicah“ oznanil, de se ga bodo varvati vedili. Dr. Bleiweis.

Nekaj za kmetovavce.

(Zvediti, ktero deteljno seme je za setev dobro.) Nekaj deteljniga semena se dene na pleh, pod kteriga se goreča sveča postavi. Tisto zernje, ktero na razgretim plehu se ne zgane, ne bo kal pognalo, uno pa, ki po plehu skakljati začne, je za setev dobro.

(Krompir ohraniti,) de za živež dober ostane in de ne začne v shrambah kal poganjati, se mora od Svečana naprej vsaki dan premetovati; mnogoverstne skušnje učé, de je to nar bolji sredstvo, krompir do noviga dober ohraniti.

Beli Krajnci unkraj Kerke in Save od Kostanjevice do Jesenic.

Vzrok njih siromaštva; gospodarstvo, način življenja, poštenost, jezik in vraže.

Popotnik, od gorenskih lépih ravnin slovó vzemši, ne najde na svojim popotvanju po Dolenskim nikjer nič njim enaciga, dokler v Šent-Jernej nedospéje. Sercé mu zaigra, ko mu se daljin vid po veliki ravnici proti Breščam odpre; slavički spomlad in po leti z veselím pétjem nasladujejo njegovo sercé, in nogradi od vsih platí mamijo na fe njega oči. Kakó lahko ga videž zapelja, de reče: O blaženi kraj, o presrečni ljudje, kteri pre-

bivajo tu! Ali ko dalje naprej gre, ga celó drugi počutki obidejo: na proti mu prihajajo revno oblečeni stanovniki, na kterih blédim obličju se néke žalosti poteze zapaziti dajejo; kočé ob cesti zagléda jako revne in majhine, ki fe z lepoto kraja ne malo nestrinjajo, in on spozná, de se je v svojim sodilu preváril. Iše vzrok tega nasprotja, in, ker zemljiša in družih okolišin ne pozna, ga že voha v lenobi ljudi. Od tod pride, de jih ptujci prezirajo in krivijo nemarnosti in nevednosti v gospodarstvu. Ako ravno se to popolnoma tajiti ne dá, se vender spoznati mora, de so poleg nerodovitniga zemljiša še druge okolnosti, ki njih veliko siromašnost pomnožiti pomagajo, in dokler se te neumaknejo, bo gotovo stara péla.

Zemlja je tu takó zatégla, de pri oranju četveriti ni zadosti; od tod izvira smeh našiga soseda Hrovata, kader vidi, de sta pred četvero volov še dva konja uprežena. Po hribih letina redkokrat zadovolji: ko je suša vse zgori, deževje pa bérno (pèrft) razmoči in sabo odnese. Ko bi ti ljudje gnoja več imeli in to izprano peskato glino bolj obilno gnojili, bi se gotovo zemlja ukrotiti dala, in bi mučni trud z obilnejim plodam plačala; tode od kod gnoj vzeti? Travnikov ni tukej nobenih, zemljiša so grozno majhine, na občinskih stèrmih izpašincih (pašah) neraste drugo, ko slaba trava in resa.

Vinstvo veliko dela, truda in skerbi potrebuje: ubogi kmet mora že v jeseni začeti sekat kolje, in ker ga je še težko dobiti, ga mora drago plačati; kader kolji spomlád, mora železno štango imeti, de z njo poprej v lapor ljuknjo napravi, in potlej se le kol postavi; to pa gre kasno od rok. Vино ne rodi vsako leto, eno polno leto sledi več, ako ne popolnoma nerodovitnih, saj slabih lét. Premožnimu in bogatimu to neškodije, še le pomaga mu, de še bolj obogateti zamore, ker on kupi obilnost plodne letine, in je neproda prej, dokler vinu zbog slabiga leta cena ne poskoči. Na taki način se pomanjkanje nerodovitnih lét obilno namesti. Siromašni kmet nasproti mora vsaciga léta letino prodati, on mora tedaj nar bolji vino ob času obilnosti cenó dati, in kader zopet slabo leto nastopi, mora siromak stradati.

Poslopja na tlaških zemljiših, ker so majhine vrednosti, si ti ljudje delajo le slabe. Gotovo bi ptujic, zaglédavši te bajte, ne mislil, de so to kmetije, ampak de so tu osibeniki (gostači) naseljeni. Nič človeka tako ne skači, ko njih nevédo ravnanje z gnojem, ki so ga potrebni ko slepec gledanja; nekteri ga iz hleva izkidaniga pred ókna skladajo na solnce, de še to malo masti, ki jo v sebi ima, iz njega potegne; pri družih se gnojnica iz dvoriša naravnost v potok sceja; najdejo se tudi taki, kteri imajo na dvoriših take mlake, de po njih race ko po jézeri plavajo, in mislijo, bogvé, koliko si gnoja v tacih luzah napravijo.

Pri dveh kmetiških hišah, pa ne v tem kraji, sim zapazil take dvoriša, kakor jih naša letašna pratika imeti svetva: na velike vrata se pride v vežo, zadnje deržijo memo kuhinje na dvoriše, ki je med hišo in štalami, ktere vštric hiše zad stojé, in to vse je tako umno izpeljano, de solnce v prostorno dvoriše nikoli nepoluka. Gnoj izkidan leži v senci na sredi dvoriša, ki je malo uveznjeno. Menil sim to je za kmeta poslopje. Kdor je ta nauk od gnoja v pratiki natisniti dal, je pametno storil, ker si kmetje večidel pratiko kupijo; ali tudi na to vižo se našim ljudém pomagati nemore; ker brati neznajo, samo eniga imam, kteri k meni po novice prihaja. Šole ni tu